

В'ЯЧЕСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ МЕЛЕШКО
(07.10.1951 – 14.11.2011)

В'ячеслав Володимирович Мелешко, завідувач кафедри теоретичної та прикладної механіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професор, доктор фізико-математичних наук, народився 7 жовтня 1951 р. у м. Дніпропетровську у науково-педагогічній родині. Його мати – О. П. Кононенко викладала англійську мову в Дніпропетровському металургійному інституті. Батько – В. І. Мелешко, лауреат Державної премії УРСР, професор, доктор технічних наук, завідував відділом в Інституті чорної металургії. Його дід – П. П. Кононенко був відомим інженером-будівельником, лауреатом Ленінської премії за інновації у спорудженні доменних печей (1959 р.), працював заступником головного інженера будівництва таких гігантів промисловості, як «Магнітобуд» та «Запоріжбуд», головним інженером будівництва «Дзержинськбуд».

Життєвий приклад наполегливої та самовідданої праці батьків та діда був взірцем для В. В. Мелешка протягом усього його життя. Тож не дивно, що він присвятив своє життя науково-педагогічній діяльності у галузі механіки. У 1973 р. він з відзнакою закінчив механіко-математичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка і розпочав свої наукові дослідження. За їх результатами у 1976 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю «механіка деформівного твердого тіла» в Інституті механіки АН УРСР (науковий керівник – член-кор. НАН України А. Ф. Улітко), а в 1984 р. – докторську дисертацію за спеціальністю «акустика» в Московському державному університеті імені М. В. Ломоносова (науковий консультант – академік НАН України В. Т. Грінченко).

Понад 6 років В. В. Мелешко пропрацював в Інституті механіки НАН України, а з 1982 р. продовжив свої плідні наукові дослідження в Інституті гідромеханіки НАН України, де очолив у 1990 р. новоутворений відділ вихрових рухів. З 2002 р. В. В. Мелешко завідував кафедрою теоретичної та прикладної механіки механіко-математичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Він яскраво та натхненно читав низку лекційних курсів, зокрема, «Детерміновані та хаотичні коливання», «Колівання та хвилі в пружних системах» і «Бігармонічні проблеми механіки». Також багато лекційних спецкурсів він прочитав в університетах інших країн світу, зокрема «Hydrodynamics of stirring and mixing» в Ейндховенському технологічному університеті та університеті Твенте (Нідерланди); «Advanced dynamics» в Іллінойському університеті (США); «Introduction to vortex dynamics» в Інституті фізики атмосфери (Оберпфаффенгофен, Німеччина). Плідним було його співробітництво з різними департаментами закордонних університетів, серед яких, окрім згаданих вище, Вашингтонський університет (Сент-Луїс, США), Туринський політехнічний університет (Турин, Італія), Пізанський університет (Піза, Італія), Моденський університет (Модена, Італія), Ростовський державний університет (Ростов-на-Дону, РФ), Науково-дослідний університет ім. Дж. Неру (Бангалор, Індія), Національний Тайванський університет (Тайпей, Тайвань).

Значну викладацьку та навчально-методичну роботу В. В. Мелешко поєднував із самовідданою науковою працею. Він був всебітно знаним спеціалістом у різних напрямках механіки: теорії пружності, гідромеханіці та акустиці. Значний науковий доробок В. В. Мелешка стосується вихрової динаміки, теорії змішування та хаотичної адвекції. Він автор понад 170 наукових праць (у тому числі, в таких престижних міжнародних виданнях як «Journal of Fluids Mechanics», «Physics of Fluids», «Proceeding of the Royal Society of London», «Quarterly Journal of Mechanics and Applied Mathematics», «Fluid Dynamics Research», «International Journal of Heat and Fluid Flow»), значна частина яких увійшла до збірки його вибраних праць «Бігармонічні проблеми механіки» у 2011 р., та двох монографій («Гармонические колебания и волны в упругих телах», 1981 р., у співавторстві з В. Т. Грінченком, і «Динамика вихревых структур», 1993 р., у співавторстві з М. Ю. Константиновим). Під його керівництвом захищено одну докторську та десять кандидатських дисертацій. Низка робіт В. В. Мелешка була включена у колективний цикл наукових праць, який був висунутий на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2011 р.

В. В. Мелешко був членом Національного комітету України з теоретичної і прикладної механіки (з 2000 р.), членом Програмного комітету Європейських конференцій з механіки рідини (2001 – 2008 рр.), де представляв весь регіон Східної Європи; членом Американського Фізичного Товариства (з 2009 р.). Він входив до складу редакційних колегій міжнародних і вітчизняних наукових журналів з механіки таких, як «Прикладна гідромеханіка», «Акустичний вісник», «Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка», «Applied Mechanics Reviews», «Journal of Engineering Mathematics». Був рецензентом у таких провідних міжнародних наукових журналах, як «Акустический журнал», «Прикладная механика», «Journal of Fluid Mechanics», «Physics of Fluids», «Proceedings of the Royal Society of London», «European Journal of Mechanics B/Fluids», «Journal of Applied Mechanics», «Journal of Elasticity», «AIChE Journal», «Chaos», «Journal of Engineering Mathematics», «Journal of Computational Physics», «Theoretical and Computational Fluid Dynamics», «Journal of Applied Mathematics and Physics». Професор В. В. Мелешко брав активну участь в роботі багатьох конференцій, симпозіумів та з'їздів, що проводилися як в нашій країні, так і за її межами.

Його наукові роботи відрізняються глибоким знанням історії розробки кожного наукового питання, він привернув увагу науковців до багатьох вже забутих наукових праць не лише вітчизняних вчених, а й інших країн. У його науковій діяльності домінантою було поєднання наукових ідей видатних вчених минулого і можливостей сучасних комп'ютерів, живий інтерес до класичних дослідів «із сургучем та мотузкою», а також участь у великомасштабних натурних експериментах.

Професор В. В. Мелешко був новатором у науці, започаткувавши розробки таких нових напрямків фундаментальних досліджень в Україні, як хаотична адвекція («лагранжева» турбулентність) та хаотичне змішування рідин; мікрорідини та їх застосування у мікропроцесорах. Він розробив базові концепції нових парадигм – хаотична адвекція та мікрорідина, основні внутрішні та поверхневі сили течій, закони руху у скінченних порожнинах, транспорт, керування рухом та оптимізація процесів у приладах.

Вічні людські цінності були для В'ячеслава Володимировича основою поведінки у сім'ї, науково-викладацькому колективі, під час спілкування з колегами й учнями. Він щедро дарував людям свої яскраві ідеї, людське тепло, а також ділився своїм захопленням – книгами. Був люблячим сім'янином та батьком. Володів блискучими розумовими здібностями, надзвичайною пам'яттю, багато знав, а тому спілкування з ним завжди збагачувало людей інтелектуально. Друзі називали його «ходячою енциклопедією» та «знаним комунікатором». Він мав багату колекцію наукових робіт вчених минулого і сьогодення, якою щиро ділився з колегами та учнями. В'ячеслав Володимирович багато й наполегливо працював, намагаючись досягти у своїй праці найкращого результату. Спілкуватися і працювати з ним було надзвичайно цікаво та приємно.

Тісні дружні взаємини та плідна наукова співпраця пов'язували професора В. В. Мелешка із науковцями Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України. Він відвідував конференції та семінари, які проводилися в Інституті, уважно стежив за результатами наукових досліджень, особливо молоді, надавав цінні поради та відгуки на наукові роботи, був науковим консультантом докторської дисертації, що виконувалася в Інституті. Прорецензував багато статей, які подавалися до нашого наукового журналу та інших наукових видань Інституту. Його ґрунтовні статті часто друкувалися у наших наукових виданнях.

Талановитий вчений, добре знаний у наукових центрах світу, відкрита людина, вірний колега і друг, В'ячеслав Володимирович Мелешко, трагічно загинув 14 листопада 2011 року у Києві. Про важкість цієї втрати, а також рівень його наукового авторитету у світових наукових колах свідчить той факт, що засідання Вихрової секції Міжнародного конгресу з теоретичної та прикладної механіки (ІСТАМ-2012, Пекін, Китай), буде присвячене пам'яті двох видатних учених і близьких друзів – професорів Хассана Арефа зі США та В'ячеслава Мелешка з України.

Науковці Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України, редакція журналу «Математичні методи та фізико механічні поля», друзі, колеги та учні В'ячеслава Володимировича глибоко сумують з приводу цієї непоправної втрати та висловлюють глибоке співчуття його родині. В'ячеслав Володимирович залишається у нашій пам'яті таким же енергійним, сповненим сил, ідей та творчого натхнення.